

ประชด เสียดสี แดกดัน : ความแตกต่างกันทางความหมายตามบริบทที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *จำเลยรัก*¹

Irony, Satire, Sarcasm: the Difference of Meanings in Context of Novel 'Cham Lei Rak'

ทัตพิชา สกุลสีบ²

บทคัดย่อ

การนิยามความหมายของคำว่า ประชด เสียดสี และแดกดันในภาษาไทยมักทับซ้อนกัน ใน การศึกษานี้จึงมุ่งนิยามความหมายขึ้นมาใหม่ให้มีความชัดเจนและศึกษาความแตกต่างของแต่ละคำจาก บริบทการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา ด้วยกรอบแนวคิดองค์ประกอบทางการสื่อสาร โดยอาศัยนวนิยายเรื่อง *จำเลยรัก* เป็นตัวบทในการพิจารณา ผลการศึกษาพบว่า “ประชด” มีความหมายทั้งใน ทางบวกและทางลบ ขึ้นอยู่กับระยะห่างทางความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมากผู้รับ สารทราบที่กำลังถูกประชด ส่วน “เสียดสี” มีความหมายในทางลบ โดยผู้ส่งสารใช้วิธีการกล่าวถึงโดยไม่ระบุตัวตน ส่วน “แดกดัน” มีความหมายในทางลบ ผู้ส่งสารนำข้อเท็จจริงของผู้รับสารมากล่าวถึง โดยมีเจตนาให้เกิดความเสื่อมเสีย

คำสำคัญ ประชด, เสียดสี, แดกดัน, *จำเลยรัก*, ความหมายตามบริบท

Abstract

The definition of irony, satire, and sarcasm in Thai language were overlapped. In this study aimed at redefining and studying the differences of each word from context of verbal and non-verbal language with the concept of communication framework for analyzing Cham Lei Rak novel. The result found that 'Irony' had meanings both in positive and negative and it is upon to the relative distance between the sender and the receiver. Most of the receivers knew if the sender used irony words. 'Satire' has a negative meaning. The sender used a method of citation without specifying on someone. 'Sarcasm' has a negative meaning. The sender talked about the receiver's fact for damaging his reputation.

Keywords: irony, satire, sarcasm, Cham Lei Rak, contextual meaning

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาภาษากับสังคมและวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งผู้เขียน ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

² นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

นิยามความหมายของคำว่า “ประชด เลียดลี แดกคั้น” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ระบุว่า

ประชด หมายถึง ก. แกล้งทำให้เกินควรหรือพูดแดกคั้นเพราะความไม่พอใจ เช่น หุงข้าวประชดหมา ปิ้งปลาประชดแมว พูดประชด, ประชดประชัน ก็ว่า, ในกลอนใช้ว่า ประชดหรือ ประเทียด ก็มี. (หน้า 703)

เลียดลี หมายถึง ว. อาการที่วาทะทบทกระเทียบเหน็บแนมด้วยความอิจฉาเป็นต้น เช่น เธอไม่ชอบเขา จึงพูดเลียดลีเขาเสมอ ๆ. (หน้า 1265)

แดกคั้น หมายถึง ก. กล่าวทบทกระแทกหรือประชดให้เจ็บใจ เช่น ในบทละครนอกเรื่องสังข์ทอง นางรจนาพูดแดกคั้นที่สาวทั้ง ๖ ว่า คัวพี่ไปหาปลากับบ่าวไพร่ น้อยๆช่างได้มาอีกโข คัวข้าหาปลาประสาไซ้ แต่จุมกไม่ไหวเหมือนผู้ดี, แดก ก็ว่า. (หน้า 446)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทั้ง 3 คำที่กล่าวมานี้มีความหมายที่อ้างอิงกันเองระหว่างคำว่า “ประชด” และ “แดกคั้น” ส่วน “เลียดลี” มีการระบุเจตนาว่าเป็นไปเพราะความอิจฉา แต่ทั้งสามคำนั้นล้วนถูกนิยามความหมายไปในทางลบ โดยเรียงลำดับตั้งแต่ความไม่พอใจ ความอิจฉา และความต้องการให้อีกฝ่ายเจ็บใจ เกณฑ์การนิยามดังกล่าวใช้พฤติกรรมของผู้พูด (พูด และ ทำ) กับอารมณ์ความรู้สึก (ไม่พอใจ) และผลกระทบที่มีต่อผู้ฟัง (เจ็บใจ) เป็นตัวกำหนด

ส่วนหนังสือคลังคำได้ให้นิยามของคำทั้ง 3 คำนี้ว่า

ประชด, ประชดประชัน หมายถึง แกล้งพูดหรือทำตรงข้ามกับใจเพราะความไม่พอใจ เช่น ประชดว่าอยากได้ก็เอาไปให้หมด (หน้า 195)

เลียดลี หมายถึง ว่าโดยไม่กล่าวถึงตรงๆ เช่น เลียดลีสังคมอย่างถึงอกถึงใจ (หน้า 325)

แดกคั้น หมายถึง กล่าวตรงข้ามกับความจริงซึ่งไม่ดี เช่น แดกคั้นว่าของแพงๆ อย่างนี้เหมาะกับคนรวยอย่างเธอ (หน้า 196)

จะเห็นได้ว่าความหมายที่หนังสือคลังคำนิยามความหมายของคำว่าประชดคล้ายคลึงกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เมื่อพิจารณาความหมายของทั้งสามคำที่ยกมาข้างต้น พบว่า เกณฑ์การนิยามดังกล่าวใช้พฤติกรรมของผู้พูด วิธีการสื่อสาร และข้อเท็จจริง เป็นตัวกำหนด

งานวิจัยที่ศึกษาการประชดใช้เกณฑ์การพิจารณาอย่างหลากหลาย เช่น งานวิจัยของวรรณุชกรทอง (2547) ใช้เกณฑ์กลวิธีและหน้าที่ทางการสื่อสาร และมีการอ้างถึงผลการวิจัยของฉัฐพรพานโพธิ์ทอง (1996) ที่ใช้เกณฑ์ความหมายของถ้อยคำ ความเหมาะสมกับสถานภาพคู่สนทนา และทำนองเสียงพิเศษ เพื่อพิจารณาลักษณะการประชดจากด้วบทวรรณกรรม ส่วนงานวิจัยของพิมพ์นภัสโตสดี (2553) ใช้เกณฑ์ความหมายของถ้อยคำ ทศนคติของผู้พูด และประโยคตามเจตนา ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสียดสี ใช้เกณฑ์วิธีการสื่อสารร่วมกับการพิจารณาความหมายนัยตรง นัยประหวัด เช่นงานวิจัยของชาลินี สำราญอินทร์ และคณะ (2557) และวนิดา บำรุงไทย (2551)

จากงานวิจัยที่ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเกณฑ์ในการพิจารณาคำว่าประชด และเสียดสีใช้การตีความความหมาย กลวิธีทางภาษา หน้าที่ทางการสื่อสาร เป็นส่วนใหญ่ แต่เนื่องจากงานวิจัยเหล่านี้ศึกษาแยกส่วนกันระหว่างคำทั้งสอง ทำให้ยังไม่สามารถพิจารณาความแตกต่างระหว่างคำว่าประชดและเสียดสีได้ชัดเจน และยังไม่มีงานวิจัยใดศึกษาคำว่า แดกดันด้วย ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนิยามความหมายของคำว่า ประชด เสียดสี และแดกดัน ที่ชัดเจนมากขึ้นเมื่อเทียบกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างทางความหมายของแต่ละคำ โดยมีสมมุติฐานว่าเกณฑ์องค์ประกอบของการสื่อสาร ได้แก่ เจตนาของผู้ส่งสาร การรับรู้ของผู้รับสาร การตีความสารและวิธีการสื่อสาร น่าจะครอบคลุมกับสถานการณ์การใช้ภาษาได้มากกว่าการศึกษาที่เคยมีมา และแบ่งแยกความหมายของคำทั้งสามได้อย่างชัดเจน

วิธีการศึกษาใช้บทสนทนาในนวนิยายเรื่อง **จำเลยรัก** เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะเป็นนวนิยายที่เน้นบทสนทนาเชือดเฉือนกันระหว่างตัวละครทำให้ภาษาที่ใช้ได้ต่อกันในเรื่องมีความเข้มข้น น่าสนใจและเหมาะสำหรับนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ เรื่องราวโดยย่อของนวนิยายเรื่อง **จำเลยรัก** เริ่มต้นจากหริณและโสธยาเป็นเพื่อนเรียนที่มหาวิทยาลัยเดียวกัน ทั้งสองชอบพอกันมาก่อน จนกระทั่งหริณได้พบกับศันสนีย์พี่สาวของโสธยา เขาก็เปลี่ยนใจมาชอบศันสนีย์แทน โสธยาจึงได้แต่ทนเก็บความเสียใจไว้ แต่เมื่อศันสนีย์ทราบหริณเป็นคนต่างจังหวัดก็โกร้งแค้นและปฏิเสธการแต่งงาน หริณเสียใจจนฆ่าตัวตาย หฤญ์มาขอพบศันสนีย์ แต่ศันสนีย์ให้โสธยาปรับสมอ้างไปพบแทนเพื่อไม่ต้องพบหน้า โสธยาถูกหฤญ์หลอกว่าหริณป่วยหนักกำลังจะตาย จึงนั่งรถไปกับเขาเพื่อดูใจหริณ แต่กลับถูกลักพาตัวไปนครศรีธรรมราช หญิงสาวกลัวว่าศันสนีย์จะเดือดร้อน จึงไม่ยอมเปิดเผยความจริง ต่อมาหฤญ์ได้รู้จักกับธวัชชัย คู่หมั้นของศันสนีย์ เขาสงสารธวัชชัยที่จะต้องเป็นทุกข์ถ้ารู้ว่าแฟนสาวหายตัวไป ประกอบกับพ่ายแพ้ต่อความดีของโสธยาจนนี้กรักเธอขึ้นมา หฤญ์ จึงยอมปล่อยตัวเธอกลับบ้าน ต่อมาศันสนีย์หมั้นกับธวัชชัยแล้ว ได้ตกลงใจจะไปเที่ยวภาคใต้ ธวัชชัยขอไปพักบ้านของหฤญ์ เขาจึงได้ทราบว่า ศันสนีย์ตัวจริงคือใคร ส่วนคนที่เขาจับตัวมาและหลงรักคือโสธยา หฤญ์ก็แค้นศันสนีย์ด้วยการ โปยเสน่ห์ให้ศันสนีย์หลงรักหญิงสาวเชื่อมั่นในเสน่ห์ของตนเองว่าจะมัดใจชายหนุ่ม

ได้ จึงขอลอหนั้นกับชัชชัยเพื่อเปิดโอกาสให้เขา แต่หญิงกลับส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอ โศรยา ค้านสนีย์ ผิดหวังมาก จึงตามไปต่อว่าหญิงและเผยความลับของโศรยาที่เคยหนีตามผู้ชายไป หญิงบอกว่าชายคนนั้นคือเขาเอง ค้านสนีย์เสียหน้าและเสียใจมาก จึงรีบกลับไปคืนดีกับคู่หมั้นเดิม โศรยาและหญิงจึงได้แต่งงานกันอย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการศึกษา

งานวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ขั้นรวบรวมและคัดเลือกข้อมูล

รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ จากนั้นคัดเลือกบทสนทนาที่มีลักษณะร่วมแบบนัยผกผันตามเกณฑ์ของฉัฐพร พานโพธิ์ทอง (1996) อ้างถึงในวรรณงูกรองทอง (2547) ดังต่อไปนี้

- 1.1 ถ้อยคำที่ขัดแย้งกับถ้อยคำที่อยู่ข้างหน้า
- 1.2 ถ้อยคำแสดงความไม่สมเหตุสมผล
- 1.3 ถ้อยคำที่แสดงความเกินจริง
- 1.4 การใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับสถานภาพของกลุ่มสนทนา
- 1.5 การใช้ทำนองเสียงพิเศษ

นอกจากนี้ยังคัดเลือกบทสนทนาที่มีการระบุว่าเป็น การประชด เสียดสี ไว้แล้วโดยนักเขียนด้วย

เพราะเป็นการใช้ภาษาตามวัตถุประสงค์ที่นักเขียนต้องการ ถือเป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงได้

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ตัวอย่างบทสนทนาที่มีนัยผกผันแล้ว จะจำแนกข้อมูล โดยอาศัยเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะร่วมและความแตกต่างของคำว่า ประชด เสียดสี และแดกดัน

- 2.1 เจตนาของผู้ส่งสาร คือ ความต้องการของที่จะสัพยอกหรือดำเนินพฤติกรรมของผู้รับสาร
- 2.2 การรับรู้ของผู้รับสาร คือ ความเข้าใจของผู้รับสารว่ากำลังถูกประชด เสียดสี หรือแดกดัน

จากถ้อยคำและอวัจนภาษาของผู้ส่งสาร

2.3 ความหมายของสาร หมายถึง การตีความและผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ผู้รับสารทั้งในทางที่ดี เรียกว่า ความหมายทางบวก และในทางที่ไม่ดี เรียกว่า ความหมายเป็นลบ

- 2.4 วิธีการสื่อสาร คือ การบอกกล่าวโดยตรง และการบอกกล่าวโดยอ้อม

3. ขั้นสรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลเป็นนิยามความหมายของคำว่าประชด เสียดสี และแดกดัน พร้อมอภิปรายผลให้เห็นถึงลักษณะร่วมและความแตกต่างทางความหมายของคำทั้งสาม

ผลการศึกษา

จากการศึกษาบทสนทนาที่มีนัยผกผัน จำนวน 44 บทสนทนา พบว่า ความแตกต่างของการประชด เสียดสี และแดกดัน เป็นดังนี้

1. ประชด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การพูด หรือ การแสดงกริยาอาการ

ตัวอย่างของการประชดที่เป็นการพูด เห็นได้จากตัวอย่างบทสนทนาในเหตุการณ์ตอน ศันสนีย์เข้ามาหาโศรยาที่ห้อง เมื่อพบว่าน้องสาวกำลังปักสะดึงจึงชมว่าขยัน และถามว่าทำอะไรเธอ ถึงจะขยันอย่าง โศรยาได้บ้าง โศรยาชมศันสนีย์กลับเช่นกันว่า ขยันตื่นเช้า ทำให้ศันสนีย์รู้ว่าตนเองถูกประชด ดังนี้

โศรยาหัวเราะเห็นพินชี้เล็กๆ ขาวเป็นเงา

“ใครว่าคุณไม่ขยันคะ อย่างตื่นเช้ายังงี้ โศยอมยกนี้ไว้ให้เที่ยวว่าคุณพี่ขยันเป็นที่หนึ่ง”

“วู้ย พี่น้องสาวเขาประชดพี่เนอะ” ศันสนีย์หัวเราะก็อย่างมิได้แสดงว่าถือโกรธ หล่อนเดินเท้าเอวเข้ามาชะ โงกหน้าคางงานที่น้องสาวทำค้างไว้ และว่า “ปักหมอนอีกแล้ว ปักทำไมอีกล่ะยะ แม่ช่างฝีมือเอก ในห้องรับแขกแทบจะไม่มีที่ว่างแล้ว”

“คุณน้ำหญิงจะถวายพระค่ะ”

(หน้า 7-8)

จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า คู่สนทนาต่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบต่างๆ สามารถวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารได้ดังตารางต่อไปนี้

เกณฑ์การพิจารณา	โศรยา	ศันสนีย์
เจตนาของผู้ส่งสาร	ล้อหยอก	ล้อหยอก
การรับรู้ของผู้รับสาร	รับรู้	รับรู้
การตีความสาร	บวก	บวก
วิธีการสื่อสาร	โดยตรง	โดยตรง

ส่วนตัวอย่างของการสนทนาที่ผู้พูดต้องการแสดงเจตนาว่าไม่พอใจและให้ความหมายเป็นลบ นอกจากถ้อยคำนัยผกผันและอวัจนภาษาแล้ว ตัวแปรสำคัญที่ผู้รับสารจะรับรู้ได้ถึงความไม่พอใจ คือ ความสนิทสนมระหว่างคู่สนทนา ดังตัวอย่างตอนที่หญิงไปขอพบคันสนีย์เพื่อขอร้องให้ไปเยี่ยมหรือคนที่กำลังป่วยหนัก แล้วโทรหาที่ขณะนั้นรับสมอ้างเป็นคันสนีย์เกิดความลังเล หญิงจึงประชดเธอด้วยถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมกับคู่สนทนาในทำนองสบประมาท และใช้ถ้อยคำเกินจริง ดังนี้

“อาการหนักมากเทียวหรือคะ ช่วยบอกเขาด้วยว่าดิฉันจะไปเยี่ยม” ในที่สุดหล่อนก็เอ่ยขึ้นมา

หญิงหัวเราะเสียงกร้าว

“ผมก็นึกแล้วว่าจะได้ยินคำตอบทำนองนี้ จะไป!” เขาเน้นเสียง “เมื่อไหร่คุณจะไปละก็กรุณาแต่งคำไปด้วยแล้วกันครับเพราะหมอกะว่าเขาจะอยู่ไม่เกินห้าโมงเย็นวันนี้”

“โอ อาการเพียบถึงอย่างนั้นเทียวหรือคะ?” โทรหาพูดลุกขึ้นยืน ยกผ้าเช็ดหน้าขึ้นซับน้ำตาอย่างร่อนรน “ถ้าอย่างนั้นเรารีบไปกันเดี๋ยวนี้เถอะคะ ดิฉันกลัวจะไม่ทันดูใจเขา”

(หน้า 32-33)

จากตัวอย่างข้างต้น หญิงในฐานะผู้ส่งสาร และโทรหาในฐานะผู้รับสาร เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารจะเป็นดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หญิง	โทรหา
เจตนาของผู้ส่งสาร	คำหยา	-
การรับรู้ของผู้รับสาร	-	รับรู้
การตีความสาร	-	ลบ
วิธีการสื่อสาร	โดยตรง	-

ส่วนตัวอย่างของการประชดที่เป็นกริยาอาการ ในนวนิยายเรื่อง จำเลยรัก ปรากฏในตอนที่โทรหาถูกหญิงบังคับให้ทำกับข้าว เธอจึงงอแงใส่หน้าปลาลงไปในปริมาณมาก เพื่อให้มีข้าวต้มมีรสชาติเค็มจัด เมื่อหญิงรับประทานเสร็จแล้ว เขาไม่ได้ตำหนิรสชาติของอาหาร แต่กลับกล่าวขอบคุณเธอด้วยน้ำเสียงและท่าทีปกติ ทำให้โทรหาไม่แน่ใจว่าตนเองกำลังถูกประชดหรือไม่ ดังนี้

หญิงสาวคิดพลาง ฝืนใจรับประทานอาหารด้วยความหิว นายไปเอาแก้วใส่น้ำมาตั้งให้ หล่อนและนายของเขา แล้วก็หายเข้าครัวไปอีก ครู่ต่อมา หฤษฎ์หันหลังมาวางชามข้าวลง และหยิบแก้วน้ำขึ้นดื่ม โศรยาเหลือบมองไปหน้าชาুবวบ เมื่อแลเห็นว่าข้าวต้มในชามหมดเกลี้ยง ไม่เหลือสักเมล็ด หฤษฎ์แลเห็นสายตาของหล่อน จึงพูดเรียบๆ จนฟังไม่ออกว่าเป็นการประชด หรือไม่

“ฝีมือของคุณวิเศษมาก คุณศันสนีย์ ขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ ผมจะไปทำงานละ อ้อ ของที่คุณต้องการมีอยู่พร้อมแล้วที่ในครัว คุณคงไม่ทันเห็นกรรมงให้ไปหยิบให้ก็ได้” พูดแล้ว เขาก็ก้าวลงบันไดไป

(หน้า 88)

จากตัวอย่างข้างต้น นอกจากแสดงให้เห็นว่า การประชด แสดงออกผ่านทางกริยาอาการได้แล้ว หากเป็นการพูดประชดต้องประกอบด้วยปัจจัยอื่นร่วมด้วยถึงจะทำให้ผู้รับสารรู้ได้ เช่น น้ำเสียง หรือ กริยาท่าทาง เพราะจากตัวอย่างนี้ แม้คำพูดของหฤษฎ์ที่ว่า “ฝีมือของคุณวิเศษมาก” จะเป็นการกล่าวเกินจริงแต่เมื่อไม่มีตัวบ่งชี้อื่นร่วมด้วย โศรยาก็ไม่อาจแน่ใจในเจตนาของเขา

ต่อมาก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้โศรยาและหฤษฎ์ต้องปะทะคารมกันเรื่องทำอาหารอีก เนื่องจากโศรยาต้องการให้หฤษฎ์แจ้งล่วงหน้าก่อนจะมาทานอาหารด้วย หฤษฎ์จึงประชดโดยการขบคุณล่วงหน้าอย่างอารมณ์ดี แต่กลับทำให้โศรยาอารมณ์เสีย เจตนาของผู้ส่งสารกับการตีความของผู้รับสารสวนทางกัน ดังนี้

“แต่คุณควรจะบอกล่วงหน้าว่าจะมาเมื่อไหร่”

“เพื่อคุณจะได้ตั้งใจทำให้เต็มฝีมือขึ้นหรือ ขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ” เขาพูดเกมหัวเราะ

“ดิฉันไม่ได้คิดอย่างนั้นสักหน่อย” หญิงสาวก้อนให้ด้วยอดไม่ได้

“อ้าว ถ้างั้นทำไมต้องบอกล่วงหน้าด้วยเล่า หรือคิดจะหุงข้าวเพื่อ ผมเห็นจะต้อง ขอบคุณอีกครั้งเสียแล้ว”

“คุณคิดว่าดิฉันจะติดต่อกับคุณถึงเพียงนั้นเทียวรี” เสียงที่ถามนั้นแสดงความเย้ยหยันโดยไม่ปิดบัง

“อ้าว ก็ถ้างั้นคุณจะต้องรู้กำหนดไปทำไมเล่า?”

“ก็เพื่อจะได้เตรียมน้ำปลาไว้ใกล้ๆ มือสักสามสี่ขวดสำหรับจะประเคนลงไปให้อาหารให้คุณได้เต็มทีไงล่ะ”

“แหม ช่างใจบุญจริง !”

(หน้า 152)

เมื่อวิเคราะห์บทสนทนาโต้ตอบกันข้างต้นด้วยองค์ประกอบการสื่อสารจะได้ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หฤษฎ์	โทรยา
เจตนาของผู้ส่งสาร	สัพยอก	คำหนิ
การรับรู้ของผู้รับสาร	รับรู้	รับรู้
การตีความสาร	บวก	ลบ
วิธีการสื่อสาร	โดยตรง	โดยตรง

จะเห็นได้ว่าในบทสนทนาเดียวกัน คู่สนทนากลับตีความสารกันไปคนละแบบ ดังนั้น นอกจากความสนิทสนมจะมีความสำคัญต่อการตีความสารแล้ว ประสบการณ์ในอดีตหรือประสบการณ์ร่วมระหว่างคู่สนทณาก็มีผลต่อการตีความเช่นกัน จากตัวอย่างนี้ โทรยาเคยเสียทีแกลิ่งหฤษฎ์ไม่สำเร็จ จึงรู้สึกเสียหน้า พอมีเหตุการณ์แบบเดิมจะเกิดขึ้นอีกก็รู้สึกไม่พอใจจึงประชดว่าจะเตรียมน้ำปลาไว้ใส่ในอาหารให้มากกว่าเดิม ส่วนหฤษฎ์นั้นเคยเอาชนะโทรยาได้แล้วในครั้งก่อน เมื่อนึกถึงอดีตก็รู้สึกพอใจ จึงตีความสารที่โทรยาส่งมาเป็นบวก และได้กลับในเชิงสัพยอกมากกว่าจะถือโทษโกรธ

กล่าวโดยสรุป **ประชด** คือ การพูดหรือการกระทำของผู้ส่งสารที่แสดงออกพร้อมกับอวัจนภาษาต่างๆ เพื่อแสดงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อการสนทนา โดยผู้รับสารสามารถรับรู้และตีความได้จากการสื่อสารโดยตรง ซึ่งมีความหมายได้ทั้งทางบวก เช่น สัพยอก และทางลบ เช่น คำหนิ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนิทสนมและประสบการณ์ร่วมระหว่างคู่สนทนา

2. เสียคติ

จากนิยามความหมายของคำว่า เสียคติ ในหนังสือคลังคำ ระบุความแตกต่างของคำนี้จากคำอื่นด้วยวิธีการสื่อสาร คือ “ว่าโดยไม่กล่าวถึงตรงๆ” จึงน่าจะเป็นลักษณะเด่นของการใช้ภาษาเสียคติ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ส่งสารเลือกวิธีการบอกกล่าวโดยอ้อม ผู้รับสารอาจไม่รับรู้ แต่ด้วยปัจจัยอื่นๆ ประกอบ เช่น ความขัดแย้งของถ้อยคำที่อยู่ก่อนหน้า หรืออวัจนภาษา ที่ผู้ส่งสารแสดงออก ก็สื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าผู้ส่งสารมีทัศนะอย่างไรต่อเรื่องที่กำลังสนทนากัน ดังตัวอย่างตอนที่ ธวัชชัย คู่หมั้นของคันสนียได้รู้จักกับหฤษฎ์เพราะลงมาทำธุระที่ภาคใต้ หฤษฎ์รับรองสหายใหม่อย่างดี และได้ชักชวนธวัชชัยไปชมการแข่งขันชกมวย ระหว่างที่การแข่งขันแต่ละคู่ผ่านไปนั้น ธวัชชัยก็แปลกใจในพฤติกรรมของโคที่มักหนีเมื่อสู้ไม่ได้ และตำหนิว่าน่าอาย หฤษฎ์แสดงความเห็นแก่ต่างให้ว้าวเพราะเป็นสัตว์ไม่รู้จักความอาย และตำหนิบางคนที่ทำตัวไร้อายซึ่งธวัชชัยรับรู้ถึงความผิดปกติ แต่ก็ไม่ทราบว่าเขาหมายถึงใคร ดังนี้

“ที่แรกผมก็นึกว่า จะตัดสินแพ้ชนะกันตอนที่มันตายหรือสะบักสะบอมสู้ไม่ไหวเสียอีก แต่ที่ไหนได้มันวิ่งหนีเอาซึ่งๆ หน้าอย่างนี้เอง ไม่รู้จักอาย”

หฤษฎ์หัวเราะแต่แวตาคุ่นมัว ตอบด้วยเสียงเหมือนจะเสียดสีใครคนหนึ่ง

“ว่ามันเป็นสัตว์นี้คุณ มันจะรู้จักอายยังงี้ได้ แต่มนุษย์แท้ๆ บางคนยังไม่รู้จักความอายเลย”

(หน้า 158)

จากบทสนทนาดังกล่าว วิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารได้ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หฤษฎ์	ธวัชชัย
เจตนาของผู้ส่งสาร	ตำหนิ	-
การรับรู้ของผู้รับสาร	-	ไม่รับรู้
วิธีการสื่อสาร	โดยอ้อม	-
การตีความสาร	ลบ	ลบ

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ได้เห็นได้ คือ การเสียดสีในบางครั้งไม่ใช่เพื่อตำหนิผู้รับสารโดยตรง แต่อาจเป็นผู้เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร หรือบุคคลที่สาม เช่นในกรณีนี้คือ หฤษฎ์ต้องการตำหนิสันสนีย์ คู่รักของธวัชชัยด้านเจตนาของผู้ส่งสารแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่พอใจต่อพฤติกรรมเช่นนั้น ส่วนวิธีการสื่อสาร แม้ไม่มีการระบุตัวบุคคลให้ทราบ แต่ผู้รับสารก็สามารถตีความเป็นลบได้ทันที เมื่อรวมเข้ากับวจนภาษาของผู้ส่งสารก็จะทำให้เข้าใจได้ชัดเจน เช่นเดียวกับเหตุการณ์ตอนที่หฤษฎ์เห็นสร้อยขลุกลมณีที่เขามอบแก่ไศรยาถูกสวมอยู่บนคอของสันสนีย์ เขาแสดงความสนใจสร้อยเส้นนั้นมากและต้องการซื้อต่อ สันสนีย์ไม่ทราบเบื้องหลังของสร้อยมาก่อน จึงออกปากถามเขาว่าจะนำไปมอบให้ใคร เขาตอบกลับด้วยการแสดงอย่างชัดเจนว่าไม่พอใจที่มีคนทำให้เขาเป็นตัวตลก ซึ่งสันสนีย์ไม่รู้เขาหมายถึง ไศรยา และอาจหมายความถึงเรื่องราวในอดีตระหว่างสันสนีย์และหฤษฎ์ด้วย ดังนี้

“ผมตั้งใจจะเอาไปให้ผู้หญิงที่เขารักผมมากพอที่จะไม่เห็นผมเป็นตัวตลกสำหรับจะหัวเราะเยาะเล่น”

ที่พี่ว่าเขาตอบอย่างเชือดเฉือน ก็เพราะพี่รู้สึกว่ทั้งสายตาและน้ำเสียงของเขา มันคมกริบน่าเสียวไส้ยิ่งกว่ามีดโกนอีก แต่จนแล้วจนรอดพี่ก็ไม่รู้ว่า เขากำลังเชือดเฉือนใคร!

(หน้า 269)

จากตัวอย่างข้างต้นวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารได้ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หฤษฎ์	สันสนีย์
เจตนาของผู้ส่งสาร	คำหนี	-
การรับรู้ของผู้รับสาร	-	ไม่รับรู้
การตีความสาร	ลบ	ลบ
วิธีการสื่อสาร	โดยอ้อม	-

อย่างที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่า การเสียดสีใช้วิธีการบอกกล่าวทางอ้อมเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอ้างถึงด้วย “บุคคลอื่น” ในการสนทนาด้วยเสมอ เพียงแต่ผู้รับสารไม่อาจจะรู้ได้ว่าเป็นใคร จึงไม่รับรู้ว่าเป็นตนเองที่ถูกกล่าวถึง หรือในบางกรณีผู้รับสารไม่เฉลียวใจว่าตนเองก็เคยทำพฤติกรรมที่น่าคำหนีเช่นนั้นมาก่อน จึงไม่รู้ว่าตนเองกำลังถูกเสียดสี หรือผู้รับสารอาจมีความมั่นใจในตนเองมากเกินไปจึงไม่ยอมรับว่าการเสียดสีนั้นจะหมายถึงตัวเองดังตอนที่สันสนีย์เตือนหฤษฎ์ไม่ให้ลดตัวไปสนิทสนมกับโสทรยามาก เพราะเป็นเพียงเด็กรับใช้ในบ้าน หฤษฎ์ตอบรับว่าเขาทราบสถานะของโสทรยาดี สันสนีย์จึงรีบสำทับอีกครั้ง ดังนี้

“ทราบแล้วก็ดีแล้วละคะ สันส์ขอร้องนะคะ ขออย่าได้แสดงว่ายกของเด็กคนนั้นเกินไปนัก เขาอาจจะเหลิงและนึกว่าคุณเห็นเขามีความสำคัญเท่าเทียมกับสันส์”

“โอ แหม ถ้าคุณโสทรยานีก็อย่างนั้น เธอก็เข้าใจผิดไปถนัดทีเขวครับ เพราะถ้าใครคิดว่าผมเห็นคุณโสทรยาสำคัญเท่าคุณสันสนีย์ละก็ คนอย่างนั้นช่างโง่งอย่างน่าสมเพชทีเดียว” เขาตอบเสียงเดิม

สันสนีย์หัวเราะหน้าแดงอย่างชื่นชอบ โดยที่หาเข้าใจนัยแห่งคำพูดของชายหนุ่มไม่ ...

(หน้า 386)

จากบทสนทนาข้างต้น วิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสื่อสารได้ ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หฤษฎ์	สันสนีย์
เจตนาของผู้ส่งสาร	คำหนี	-
การรับรู้ของผู้รับสาร	-	ไม่รับรู้
วิธีการสื่อสาร	โดยอ้อม	-
การตีความสาร	ลบ	ลบ สำหรับคู่เทียบ บวก สำหรับตัวเอง

ผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ถ้าผู้รับสาร ไม่มีจิตประหวัดว่าประเด็นที่ผู้ส่งสารพูดถึง อาจเป็นตัวเองหรือเกี่ยวข้องกับตัวเอง การตีความก็อาจเปลี่ยนไป โดยเฉพาะเมื่อมีบุคคลที่สาม เป็นคู่เทียบในการสนทนาก็อาจตีความว่าหมายถึงอีกคน การเสียดสีของผู้ส่งสารก็จะไม่สัมฤทธิ์ผลเพราะผู้รับสารไม่เข้าใจ

อนึ่ง แม้ผู้รับสารจะตีความได้ว่าหมายถึงตัวเองแต่ก็จะไม่ยอมรับเนื่องจากจะดูมองว่าร้อนตัวได้ เนื่องจากผู้ส่งสารกล่าวแบบไม่เจาะจง การเสียดสีจึงเป็นมีลักษณะเด่น 2 ประการ คือ ผู้ส่งสารกล่าวโดยอ้อมและผู้รับสารไม่รับรู้หรือแสร้งไม่รับรู้ว่ามีหมายถึงตนเอง

กล่าวโดยสรุป เสียดสี คือ การพูดเพื่อกำหนดพฤติกรรมของบุคคลร่วมกับการแสดงอวัจนภาษา เป็นการสื่อสารทางอ้อม ไม่เจาะจงลงไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน จึงไม่อาจคาดหวังการรับรู้ว่าถูกเสียดสีจากผู้รับสารได้ แต่ผู้รับสารสามารถตีความได้ว่าต้องการสื่อไปในทางลบ

3. แดกดัน

คำว่า แดกดัน ไม่มีการนำไปศึกษาวิจัยมาก่อน ที่ผ่านมามีคำที่ใกล้เคียงหรือรวมอยู่ด้วยกัน คำอื่นๆ แต่ในการศึกษาครั้งนี้เห็นว่า แดกดัน เป็นคำที่ให้ความรู้ลึกซึ้งกว่าคำอื่นๆ และยังมีผู้ใช้คำนี้อยู่ในปัจจุบัน จึงต้องการหานิยามและลักษณะการใช้ในเชิงการสื่อสารที่เหมาะสม ซึ่งจากการคัดเลือกบทสนทนาจากนวนิยายพบว่า แดกดัน เป็นคำที่นักเขียนไม่ได้นำมาใช้ อาจเพราะเสียงของคำที่หนักแน่นกว่าคำอื่นๆ แต่บทสนทนาในเรื่องกลับเข้าข่ายของการแดกดันด้วยเช่นกัน โดยลักษณะเด่นของคำว่า แดกดัน คือ เนื้อหาของเรื่องที่พูด เป็นข้อเท็จจริงที่สร้างความเสื่อมเสียและอับอายแก่คู่สนทนา จนอำนาจในการโต้กลับของผู้ฟังลดลง ผู้ใช้ภาษาทั่วไปจึงมักมองว่า แดกดัน มีความรุนแรงกว่าประชดที่มักกล่าวเกินจริงหรือเสียดสีที่กล่าวโดยไม่เจาะจง

ตัวอย่างของการแดกดันเห็นได้จากตอนที่หญิงผู้มาเจรจากับสันสนีย์ที่บ้าน โดยไม่รู้ว่าเป็นใคร โศรยา หญิงสาวว่าหริณปวย โศรยาจึงได้ถามด้วยความเป็นห่วงอย่างแท้จริงว่าหริณปวยเป็นอะไร แต่หญิงผู้กลับโกรธขึ้นมา เพราะคิดว่าเธอกำลังแสร้ง เมื่อโศรยาแก้ต่างให้สันสนีย์นั้น หญิงผู้ได้อ้างข้อเท็จจริงบางประการมาได้กลับเธอจน โศรยาต้องยอมจำนน ดังนี้

“เดี๋ยวละ คุณหญิง” โศรยาท้วงเสียงแผ่ว “คุณคงเข้าใจผิดไปแล้วละคะ ที่ว่าหริณถูกทรยศ เพราะดิฉันไม่เคยรับปากว่าจะแต่งงานกับหริณสักครั้ง ไม่เคยรับรักด้วยซ้ำไป ฉะนั้นดิฉันจึงมีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธ...”

“ไม่เคยรับรัก?” หญิงผู้ทวนด้วยเสียงแสบแสบดังเดิม “คุณไม่เคยรับรักไอ้เด็กโง่งคนนั้น เพราะเหตุนี้กระมังผมจึงได้ยืนยันพร้าเพื่อถึงแต่กลืนเนื้อของคุณ ออกของคุณอันยังงูจวบของคุณขึ้นใจยังงู ผมนึกเห็นภาพที่เดียว ฮะๆ”

โศรยาผูกพรวดขึ้นยืนตรง หน้าแดงก่ำด้วยความโกรธและอับยศอดสู

เมื่อนำตัวอย่างดังกล่าวมาวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของการสนทนาจะเป็นดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	หฤษฎ์	โทรยา
เจตนาของผู้ส่งสาร	ตำหนิ	-
การรับรู้ของผู้รับสาร	-	รับรู้
วิธีการสื่อสาร	โดยตรง	-
การตีความสาร	ลบ	ลบ

นอกจากการกล่าวตำหนิผู้สนทนาด้วยข้อเท็จจริงที่น่าอับอายแล้ว บางกรณีผู้ส่งสารอาจใช้ประเด็นที่ไม่ใช่เรื่องเสียหายของผู้รับสารโดยตรง แต่เป็นเรื่องของคนสนิทหรือคนใกล้ชิดเพื่อให้เค็ดรื้อนแทนกันได้ด้วย ดังตัวอย่างตอนท้ายเรื่องที่สันนิษฐานตามไปคาดคั้นเอาความจริงจากหฤษฎ์เรื่องการลู่ขอโทรยาแทนที่จะเป็นเธอ ดังนี้

“... แม่เทพธิดาของคุณนะ ไม่ใช่ผู้หญิงบริสุทธิ์ผุดผ่องอย่างที่คุณเข้าใจหรอก หล่อนหนีตามผู้ชายไปตั้งนาน เพิ่งจะถูกเขาเฉดหัวกลับมาบ้านเมื่อไม่กี่วันมานี้เอง รู้แบบนี้แล้วยังจะหลับตาแต่งงานกับหล่อนก็ตามใจคุณเถอะ ฉันจะกลับละ”

(หน้า 423)

เมื่อวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบของการสื่อสารแล้ว ก็ได้ผลลัพธ์ลักษณะเดียวกับตารางข้างต้น ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า **แตกคั้น** คือ การพูดเพื่อตำหนิให้ผู้รับสารรับรู้ได้โดยตรง ด้วยการกล่าวถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับสารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร โดยสื่อความหมายไปในทางลบร่วมกับอวัจนภาษาเพื่อสร้างความเสื่อมเสียและอับอาย

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดนิยามของคำว่า ประชด เสียดสี แตกคั้นขึ้นใหม่ตามเกณฑ์องค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อความชัดเจนมากขึ้น เมื่อเทียบกับความหมายเดิมที่กำหนดไว้โดยพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ดังนี้

ประชด คือ การพูดหรือการกระทำของผู้ส่งสารที่แสดงออกร่วมกับอวัจนภาษาต่างๆ เพื่อแสดงความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อการสนทนา โดยผู้รับสารสามารถรับรู้และตีความได้จากการ

สื่อสารโดยตรง ซึ่งมีความหมายได้ทั้งทางบวก เช่น สัพยอก และทางลบ เช่น คำหยาบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และประสบการณ์ร่วมระหว่างคู่สนทนา

เสียดสี คือ การพูดเพื่อตำหนิพฤติกรรมของบุคคลร่วมกับการแสดงอวัจนภาษา เป็นการสื่อสารทางอ้อม ไม่เจาะจงลงไปทีบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างชัดเจน จึงไม่อาจคาดหวังการรับรู้ว่าจะถูกเสียดสีจากผู้รับสารได้ แต่ผู้รับสารสามารถตีความได้ว่าต้องการสื่อไปในทางลบ

แดกดัน คือ การพูดเพื่อตำหนิให้ผู้รับสารรับรู้ได้โดยตรง ด้วยการกล่าวถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับสารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร โดยสื่อความหมายไปในทางลบร่วมกับอวัจนภาษาเพื่อสร้างความเสื่อมเสียและอับอาย

ลักษณะร่วมและความแตกต่างระหว่างประชด เสียดสี และแดกดัน

คำว่าประชด เสียดสี และแดกดัน มีลักษณะร่วมกันในด้านการเป็นถ้อยคำนัยแฝง ทำให้ต้องอาศัยการตีความเจตนาและความหมายของสารที่ส่งออกมาขณะสนทนา ซึ่งลักษณะที่มีร่วมกันนี้ทำให้เกิดความสับสนในกลุ่มผู้ใช้ภาษาบางส่วนที่จะแยกแยะความแตกต่างของถ้อยคำเหล่านี้ ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้นำองค์ประกอบทางการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร สื่อ และสาร มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างตามบริบทการใช้ภาษา ซึ่งผลของการศึกษาเป็นดังตารางต่อไปนี้

เกณฑ์/คำ	ประชด	เสียดสี	แดกดัน
เจตนาของผู้ส่งสาร	สัพยอก, คำหยาบ	คำหยาบ	คำหยาบ
การรับรู้ของผู้รับสาร	รับรู้	ไม่รับรู้	รับรู้
วิธีการสื่อสาร	โดยตรง	โดยอ้อม	โดยตรง
การตีความหมาย	บวกและลบ	ลบ	ลบ

จากตารางจะพบว่า **ประชด** มีความแตกต่างจากคำอื่นๆ ในด้านเจตนาของผู้ส่งสาร เพราะนอกจากจะใช้เพื่อตำหนิแล้ว ยังเป็นไปเพื่อการสัพยอกได้ด้วย ส่วน **เสียดสี** มีความแตกต่างจากคำอื่นๆ ในด้านการรับรู้ของผู้ฟัง ที่มักไม่รู้ว่าตนเองกำลังถูกเสียดสีอยู่ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจาก องค์ประกอบด้านวิธีการสื่อสาร ที่ใช้การบอกกล่าวโดยอ้อม สำหรับ **แดกดัน** ไม่มีลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากกลุ่มเลยเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์องค์ประกอบของการสื่อสาร แต่การศึกษานี้พบว่า สาเหตุที่ทำให้ **แดกดัน** สร้างความรู้สึกรุนแรงแก่ผู้ใช้ภาษามากกว่าคำอื่นเพราะ “สาร” ที่พูดถึงนั้นเป็นข้อเท็จจริงอันน่าอับอาย และสร้างความเสื่อมเสียให้แก่ผู้รับสารได้ ในขณะที่ **เสียดสี** ให้ความรู้สึกรุนแรงน้อยกว่าเพราะไม่มีการเจาะจงตัวบุคคล และ **ประชด** เป็นไปในเชิงสัพยอกได้ด้วย จึงรุนแรงน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับคำอื่นๆ

บริบทของอวัจนภาษา และระยะห่างของความสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าอวัจนภาษาและระยะห่างของความสัมพันธ์มีผลอย่างมากต่อการตีความ แม้จะเป็นถ้อยคำอย่างเดียวกันแต่ถ้าแสดงออกด้วยอวัจนภาษาที่ต่างกัน อาจตีความหมายไปคนละแบบ เช่นเดียวกับระยะห่างของความสัมพันธ์ก็เป็นอีกบริบทหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารประเมินได้ว่าสารที่ส่งมานั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ อย่างไรก็ตาม การประชด เสียดสี และแดกดันนี้โดยส่วนใหญ่แล้วถ้าปรากฏขึ้นขณะสนทนามักถูกมองว่าเป็นสิ่งไม่ดี เพราะสร้างผลกระทบทางลบแก่ผู้รับสาร อาจถือเป็นการคุกคามหน้า และไม่ให้ความร่วมมือในการสนทนา ดังนั้น ผู้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ดีจึงควรหลีกเลี่ยง

ข้อเสนอแนะ

ศึกษารูปแบบการประชด เสียดสี และแดกดันตามแนวคิดเรื่องหน้าและการคุกคามหน้าเชิงบวกและเชิงลบของบราวน์และเลวินสัน

เอกสารอ้างอิง

- ชาลินี ตำราญอินทร์, พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ, ชัญญา ลีศัตรุพ่าย. (2557). กลวิธีการใช้ภาษาเสียดสีในรายการ “เจาะข่าวตื้น” ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5 (น. 190). สงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชูวงศ์ ฉายะจินดา. (2555). *จำเลยรัก*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- นววรรณ พันธุมธธา. (2559). *คลังคำ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พิมพ์นภัส โตสติ. (2553). *การพูดประชดในวรรณกรรมเรื่อง Pride and Prejudice ของเจน ออสเตน: การศึกษาเปรียบเทียบในฉบับแปลภาษาไทยของจุเลียดและของปฐมมา พรหมสรร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรุช กรองทอง. (2547). *กลวิธีและหน้าที่ทางการสื่อสารด้วยการพูดประชดในการอภิปรายทางการเมืองของไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา บำรุงไทย. (2551). เพลงยาวว่าเสียดสีพระยามหาเทพ (ทองปาน) ความสำเร็จในกลวิธีเสียดสีอย่างสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 5(1), 29-46.